

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגרח"ק צוקללה"ה

עירובין מז. - פסחים ה. | ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עוז והדר | גליון 32

פ"ו ה"י

מז ב' חצירות שעירבו, שכח א' מהחיצונה לערב הפנימית מותרת והחיצונה אסורה, שכח א' מהפנימית לערב שתייה אסורות.

ב' חצירות שנתנו עירובין יחד ושכח א' מבני החצירות לערב שתייה אסורות, והטעם בנתנו בחיצונה ושכח א' מהחיצונה שתייה אסורות והחיצונה שלא עירבה, והפנימית לפי שנתנו עירובין במקום האסור, ואם שכח א' מהפנימית הפנימית אסורה שלא עירבה, והחיצונה אסורה שנתנו במקום שדריסת הרגל אסורת, ונתנו בפנימית ושכח א' מהפנימית שתייה אסורות, הפנימית מפני שלא עירבה, והחיצונה שנתנה עירובה במקום האסור, ואם שכח א' מהחיצונה ולא עירב החיצונה אסורה שלא עירבה, והפנימית אף דלא נתנו במקום האסור, וליכא טעם של דריסת הרגל, צ"ל כיון שנתנו במקום אחד נעשו כולם רשות אחת.

הא יש לעכו"ם תורת חצר ודקה פ"י מחיצה, י"א דאין לו דקה, שאם היה בעליה את מורידה לאסור, ואין לו תורת חצר שאם היה דר בפנימית את מוציאו לאסור, וי"א דיש דברים דיש חצר לעכו"ם שאם היו ישראל ועכו"ם דרים בפנימית ובחיצונה דר ישראל אינו אוסר עד שיהיו שניהם ואלא וי"א דמצרים והוו ב' ישראלים ועכו"ם [דביטלמא אסורים], והא דאין תורת חצר לעכו"ם היינו ב' ישראלים בחיצונה דמוציאת את העכו"ם לאסור, [ויליהק בדאופן שכל ישראל דר בפני"ע אין הטעם משום דעכו"ם לא אוסר אלא כיון דאין ב' הישראלים דרים יחד].

האם סולם חשיב פתח, הנה ר' בא בשם ר' יהודה אמר דדקה י"ט לא אוסרת בישראל אלא בעכו"ם ולכא"י כיון דאפשר לעלות ע"י סולמות, ומאידך אמר ר' בא בשם ר' יהודה דכותל שהקיפוהו סולמות מכאן ומכאן מערבים שנים, ולכא"י משום דסולם לא חשיב פתח, אבל י"ל דעולם סולם לא חשיב פתח אא"כ א"א אחרת, ושאינו פנימית דא"א לעבור באופן אחר, וכן עליונה הצריכה לרדת לתחתונה.

חלון

פ"ו ה"א

חלון שבין ב' חצירות ד"ט על ד"ט בתוך י"ט אפי' מקצתו תוך י"ט, [א.ה. בגמ' כ' בביאור הגרח"ק דפשוט דבעי כולו תוך י"ט], מערבינ שנים ואסורין זו עם זו, או מערבינ אחד ומותרין זו עם זו, ומשום דדע"ז אית ליה שם פתח, [אבל על עירבו אין אסורין אלו על אלו], חלון פחות מג"ט על ד"ט מערבינ שנים.

מה ממעט שיעור החלון, סורגים של ברזל ממעטים, אבל לענין חזקה אין ממעטין דתנינן חלון המצרית אין לה חזקה וצורית יש לה חזקה, והיינו טעמא כיון דחלון נועד להביט בו לכך אין ממעטים, **קש ותבן** המונחים בחלון אין ממעטין, **עפר וצירוב** ממעטין בה דסתמא מבטל להו, עלו בה שעשבין אין ממעטין בה.

אף חלון בין ב' בתים בעי תוך י"ט, ול"א דבית כמאן דמליא ואפי' למעלה מיי"ט חשיב חלון, **וכן חלון בין ב' גגין** ול"א דכמליא דמי, והו"א דשאני מחצר לפי שהיא של רבים.

מט עירוב דרך לולין פ"י ארובה בגג שהיא למעלה מיי"ט, הנה לרבנן אין מטלטלין מגג לגג, ול"מ כל גגות העיר רשות אחת אף דירורין חלוקין לבטה, מ"מ הגגין שאין תשמישן תדיר אינם חלוקים בשימושם, לשמואל מטלטלין עד בית סאתיים

מז שאלו לפני שמואל האם **מבטלין רשות מחצר לחצר** למי שלא עירב והשיב שמואל דמבטלין ואף חבירו מותר לטלטל מחצר זו לחצר זו, ולי"א דתקנו ביטול רשות רק לבן אותה חצר, ובבבלי פ"י דלא תקנו ביטול אלא אם אוסרים זה על זה [כגון חצר לפנים מחצר, אבל לא תקנו בחצר המסוכה לחצר אחרת], אמנם בירי פ"ז ה"ה חשמע דמבעי ליה האם מבטלין אף כשאינם אוסרין זה על זה.

כלי ששבת בחצר מטלטלין אותו אפי' לא עירבו בחצר, **וכלי ששבת במבוי** כשלא נשתתפו במבוי, **לר' יסא בשם ר' יוחנן** מטלטלין אותו [והשיב ר' יסא כן כשלמדו הלכות עירובין, אבל לא היה משיב על הלכה שלא במקומה], **ולרב אין מטלטלין במבוי**, ונח' לש"י במח' **האם קורה מתרת בלא שיתוף**, **לר' יוחנן** דקורה מתרת בלא שיתוף דס"ל דלא בעי בתים וחצירות ליחשב מבוי, מטלטלין כלים ששבתו במבוי, [ושיתוף מהני להוציא כלים מהבית לחצר], ולרב אין קורה מתרת ללא שיתוף דלא קרי מבוי אא"כ בתים פתוחים לה, ואי ליכא שיתוף לא הוי מבוי, אין מטלטלין כלים ששבתו במבוי.

האם נסמכין על שותפות לשם סחורה, במבוי נסמכין, ובחצר ברי ששבת הראשונה נסמכין מדוחא אם שכחו או נאנסו, אבל שבת שניה לא, י"א דה"מ דמהני שותפות אם הוו כאנשי בית דליא שאין מקפידין על פרוסתן ואין מקפידין אם יתליפו סחורתן, וי"א מדוחא נסמכין אפי' שלא כאנשי בית דליא.

מעשה שהיו מסובין אצל בעה"ב אחד, בחצר וקדשה עליהן השבת, ואמר שמואל מכיון שהתחילו בתבשיל מבכור יום מותרין, וש"מ אפי' לא עירבו, וש"מ אפי' לא כיוונו, וש"מ שאין ב' רשויות משתמשות ברשות אחת ולא מהני מה שזה יושבים בחצר אלא בעי פת, וש"מ דנסמכין על שיתוף בחצר.

היכן מניחין את העירוב, **עירוב** צריך להניחו בבית, ובעובדא דשמואל איירי מדוחא, ו**שיתוף** שאינו אלא לשותף את המכור יום מותרין, וש"מ אפי' לא עירבו, והא דעירבה זו וזו החצירות, **לרב** צריך בית, **ולשמואל** א"י צב, אבל תניא דשיתוף נותנו בבית **שער** ולא באורי החצר, ואף דתני להלן פ"ח דעירוב בבית שער אינו עירוב, י"ל דהבירייתא קאי בבית שער של חצר יחיד דחוי לדירה, א"ל לאו דירה בעי אלא מקום המשתמר וחצר לאו משתמר כ"כ כבית שער, **ובשם ר' יוחנן** אמרו כשמואל דנותן באורי החצר ובאורי המבוי דלא בעי דירה ואפי' באורי המבוי נותן.

פ"ו ה"ט

שתי חצירות זו לפנים מזו, **עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה**, הפנימית מותרת והחיצונה אסורה, **עירבה רק החיצונה** שתייה אסורות כפי שיתבאר **ולחכמים** אין דריסת הרגל אסורת כלל ואפי' באסורה במקומה.

עירבה כ"א לעצמה, **לת"ק** מותרות כ"א בפנ"ע דאין דריסת רגל אסורת, **ור"ע** אוסר את החיצונה משום שהיא דריסת רגל לפנימית.

לר' יסא רישא דעירבה החיצונה שתייה אסורות כר"ע דאליה מ"ט החיצנה אסורה, ולא ס"ל לר' יסא לחלק בין רגל האסורה במקומה לרגל המותרת במקומה [כר' לא להלן], והא דעירבה זו וזו בפנ"ע שתייה מותרות, ואף היא דריסת הרגל לחברתה ת"י בבבלי דאיירי בעשה דלת קטנה, לסלק דריסת הרגל שלהם, **ולר'** לא רישא אפי' כת"ק, כיון דרגל האסורה במקומה אסורת את חברתה.

כדין קרפף, ולרב אפי' כור וכוריים דס"ל שעולין דירורין למעלה לענין דלית ליה דין קרפף, ולפי"ז לרב מערבינ דרך ארובה דעולין דירורין למעלה, ולשמואל אין מערבינ דרך ארובה, [ולפי"ז אפשר דהא חדושה לעיל בתבנים וגגין היינו דבעי פתח דע"ד], א"נ י"ל פ טעמא דשמואל דאף דאיכא לג מחיצות מחמת גוד אסיק מ"מ ל"ח הוקף לדירה, ולכן א"א לערב דרך ארובה, ודאמר לעיל דרך גגין איירי באיכא מחיצות.

פשוט דחלון ד"ט על ד"ט לא מהני אי מקצתו תוך י"ט, אבל חלון שיש בהקיפו צו' טפחים דע"ד אמות, מהני אי מקצתו תוך י"ט, וילה"ס בעיגול שיש בהקיפו צו' טפחים, האם מהני במקצתו תוך י"ט, אבל בעיגול טז' טפחים ודאי לא מהני.

מיעוט גובה החלון, **בכלים** י"א דאפשר, וי"א דא"א שמא ישכח ויטלטלנו ונמצא מטלטל מוקצה דהלא ל"א דמהני למיעוט אא"כ יחדו, א"נ ישכח ויטלטל ובטל המיעוט דליכא מיעוט אלא ביחדו לכל יומא ויסבור דעדיין מהני העירוב, ופי' זה עיקר, ואמרו ממעטין **באבנים** ו**בלבנים**, ו**בסולם המצרי** **שקבעו** בארץ, ור' בא בשם ר' יהודה פ"י דלאו קבעו ממש אלא ייחדו לכך, ועוד אמרו דבעי שיהיה בין שליבה לשליבה פחות מג"ט, וצריך שיהא הסולם רחב ד"ט, אבל העמודים שהשליבות תחובים בו משלימים לד"ט.

ממעטין בכופת שהדריגו קורה העושה כמין מדרגות, א"נ כופת שאור יבישה שעשאה כמין מדרגות.

אין העמודים משלימים לי"ט והא דעמודים מצטרפים לד"ט י"ל כיון דהוו כשליבה עבה.

רוחב השליבה, י"א דבעי שליבה משוכה ד"ט כדי מקום, וי"א דדוקא השליבה הממעטת מעשרה בעי משוכה ד"ט אע"פ שאין השליבות שעליה משוכות י"ט, א"נ קאי אחאי מ"ד דבעי שליבה התחתונה משוכה מהכותל דכה"ג נוח לעלות ממנה לכותל אבל השליבות שעליה א"צ.

דופן ז"ט הגבוהה מהארץ פחות מג"ט הוי מחיצה לענין שבת, [א.ה. לכא"י צ"ל ז"ט וכל שהוא], וכ"ג הפנ"י], והא דבסוגיין רק פחות מג"ט הוי כסתום לענין שיעור פתח, א"נ לשיעור כדי מקום, י"ל דכל שהוא ר"ט סתום אלא אכתי וכל מקום, אבל ליה"ק מ"ט בעי דופן ז"ט מבהיאי דופן ז"ט וכל שהוא ונתנו פחות מג"ט דהוי כו"ט סתום, ונמצא למעלה בין דופן לחבל פחות מג"ט, וצ"ל דהך ברייתא דבעי ז"ט כר' **יוחנן** גבי חולליית הבור ואורי הבור מצטרפים לד"ט וה"מ דאיכא עומד מרובה על החלל ולכן לא סגי בדופן ד"ט.

פ"ו ה"ב

כותל שבין ב' חצירות גבוה י"ט ורחב ד"ט משך הכותל [נקט ד"ט אגב השפיא], מערבינ ב' החצירות שנים, ואין עירוב אחד.

כותל י"ט ורחב ד"ט אוכלין פירות שהיו בראשו דהוי רשות בפני", אבל אין מורידין וכו"מ בריש כל הגנות דגנות קרפופות כ"א רשות בפנינע, א"נ כר"ש דגנות וקרפופות רשות אחת, ולא יורידיהו לר' יהודה וכו' לבתים.

כותל י"ט שאינו רחב ד"ט, **לר'** בא בשם **רב** אסור לכאן ולכאן דבטיל לב' החצירות ולכן איז כמלא נימא, וכן לר"ש בכלים ששבתו בבית על הכותל אסור כיון דבטל רשות זו לב' החצירות, **ולר"י** בשם **רב** מותר לכאן ולכאן.

הא דאמר ר' בא דהזרוק מרה"ר ונח על ראשי מחיצות חייב אף שאין נח ברה"י, ומשמע דהזרוק מרה"ר על ראשי מחיצות פטור ואף שאין הכותל רחב ד"ט, והכא אמר דאסור לכאן ולכאן ונימא דיבטל לרה"ר, [א.ה. ומבואר דרה"א דבטל לכאן ולכאן הוי טעם לחיוב כזרק לרה"ר ולא הוי ספק], וי"ל דשאני כותל ברה"י כיון דרה"י כמאן דמליא עפר וצורות, משא"כ כותל בין ב' חצירות דשתייה רה"י, **וראיה** מזיזין ואבנים

שמבהיקות ידע שהוא לילה והיה נצרך לדעת מתי יום ומתי לילה, לפי שיש חיות שאוכלות בלילה ויש שאוכלות ביום, והא דכ' 'צוהר תעשה לתיבה' והיה רואה דרך תחלון מתי יום ומתי לילה, י"ל כמ"ד דלא שימשו המזלות בשנת המבול ודריש בב"ר ממה שנשבע לנח יום לילה לא שיבותו, מכיל ששבת בשנת המבול, ואף דלא שימשה החמה, ולא היה ניכר בין יום ללילה (לפי שאין אורן של מרמוליה היה כהות ביום).

בתי כנסיות ובתי מדרשות צריכין בדיקה לפי שמכניסים בהם חמץ לצורך סעודה בעיבור השנה ועיבור החודש, וכיון שאורן מרובה יל"ה"ס האם אפשר

לבדוק ביום ולא דמי לבית דלעיל שיש בו אורה דביה"כ שיש לו תחלום הרבה דמי לאכסדרה דתבדוק לאורה במאור בבבלי, ומ"מ אפשר דבעי בדיקה דוקא בלילה כדי שלא תחלוק בין בדיקה לבדיקה [ג.ה. לשון היר"ו 'צריך לבדוק' לכתחילה ביום צ"ע].

חצירות שבירושלים שאוכלין שם חלות תודה ורקיקי נזיר צריכים בדיקה בין אפ"ר שהיו בודקין אותן מהנותר, כדי שלא תחלוק בין בדיקה לביעור, כדמצינו בתקנת עזרא שתהא נדה חסופת וסורקת שלא יהיה חציצה דאילו מדא"ס סגי בעיניו בעלמא ואתא עזרא ותיקן חפיפה, ו**כהנת** הטובלת לאכול בתרומה אינה חסופת וסורקת מתוך שתדירות כטבילה וזריות הן ולא גזרו עליה, אבל **כהנת נדה** חסופת וסורקת שלא תחלוק בין נדה לנדה והי"נ בתי כנסיות זמן בדיקתן בליל י"ד ואילך"ד דאין הטעם שלא תחלוק בין ביעור לביעור, **מדתני ר' יצחק** דטעמא דנדה כהנת כיוון דמפסקת כל שבעה חסופת וסורקת והיינו דכהנת בעלמא אי"צ חפיפה כיון דטובלת כל יום לשאר טומאות, לא גזרו בה, משא"כ היכא הדפסיקא **אבל** יש להוכיח כנ"ל משומרת יום כנגד יום בימי זיבה שאם ראתה יום א' אותו יום טמאה ולמחרת טובלת ומשמרתו כנגד היום הטמא ואוכלת לערב.

מקומות שאי"צ בדיקה, חורי הבית העליונים והתחתונים שאינם נוחים לשימוש, וכן אי"צ בדיקה היציע איצטבא סביב הבית שאן נחו לשימוש, והחדות הבור והעלייה.

האם חייש לנפילה, אין להוכיח מהא דאי"צ בדיקה בחורין התחתונים דל"ח בנפילה, כיון דאיירי בחורין למעלה מ"ש ולמטה מ"ש כותל, וזכ"ת דבור שאר"צ בדיקה יוכיח דל"ח לנפילה י"ל דאין התינוק מתקרב לבור, וזכ"ת דנתגלגל לבור י"ל דאיירי בבור שיש לו ליוזבו גדר, וכן אין להוכיח מדתני רשב"ג דמיטה החולקת את הבית ואי"א לעבור אלא מעליה, ויש תחתיה עצים ואבנים אי"צ בדיקה אלא בחלק החיצון והיינו כשאין מכניסין חמץ בפנים, ולכא' משמע דאי ליכא שם עצים ואבנים בעי בדיקה וניחוש לנפילה, אבל י"ל דאי ליכא עצים ואבנים חייש' שהתינוק יוליד שלם חמץ.

עוד שאי"צ בדיקה, גג הבד וגג המגדל שהגג שלהם משופע ואין נחו לשימוש, ודו"מ כשהן ג"ט מהקרקע אבל בפחות מג"ט הוּן קרקע, ובאופן שנשתמש בחמץ צריך בדיקה אפי' גבוהין ביותר צריכים בדיקה, ואף בפפיציארות סוכה שעושים שיעלה הגפן, הגבוהה ביותר כיוון דיודע שנשתמש שם בחמץ צריך בדיקה ובחורין למטה מג"ט' ה' הראשונים בדמקום שמצוי תינוק צריך בדיקה והכא משמע דאי"צ, אבל אי גרסי' דחורין התחתונים למטה מ"ט חמץ.

ג' עוד שאי"צ בדיקה מחמת דאין מכניסים שם חמץ בית התבן ובית הבקר ובית הית העצים.

אוצר ומרתף יין וישן בית האוצר של יין שמן ופירות אי"צ לבדוקם, וכן מרתף של שמן, אבל מרתף יין צריך בדיקה דיין אין לו קבע כמה נצרך לסעודה משא"כ שמן דיש לו קבע, ומרתף היינו נתון עם הלחם בחצר ועשוי להסתפק ממנו לו שעה והולך בתוך הסעודה, אמנם יש מרתף שהוא קצתו כ"י מרתף בשבול לאכול בו מחמת העוברים ושבים ויש אוצר שהוא מרתף שאינו בוש לאכול בו, [וכע"ז יש חצר שהיא כמבו, כשרבים בוקעים בה, ויש מבוי שהוא חצר כשאין הרבים בוקעין בתוכו], עוד אמרו דאין לחוש שהבהמים החמרים מכניסים חמץ לאוצר היין כיון דאין מכניסין אלא מיני מתיקה שעיי"ב בודקין אי טעם היין יפה, ואם יאכלו חמץ יקלקלו.

היוצא לפרי בים, **אם אין דעתו לחזור** קודם פסח צריך לבדוק אפ"ר מתיחילת השנה, ואפ"ר דעתו לחזור **אם יודא** יש שם חמץ צריך לבדוק, **ואם דעתו לחזור** לספח' ש שם חמץ יוצא תוך ל' יום צריך בדיקה, ואם יצא קודם ל' יום י"א דאי"צ בדיקה, ואמרו הטעם דצריך תוך ל' בדיקה שמא ימלך ולא יחזור.

הכל נאמנים על ביעור חמץ ואפי' **עבדים** כיון שבידם לבדוק, י"א אפי' נשים בידים לבדוק, וי"א דנשים אינם נאמנות לפי שהן עצילות ואינן בודקות יפה.

כותים נאמנים רק בזמן שעושים מצתן עם ישראל ונהרגין מן החמץ מישראל, דהוי מצוה שהחזיקו בה, ואי"ל דאף שנוהגין למ"מ אין בקיאין בשמירה מחמץ כיון דכל מצוה שהכותים נוהגים בה מדקדקין יותר מישראל, וה"מ בבתיים אבל בחצר אינם נאמנים דהם דורשים 'בבתיכם' ולא בחצירותיכם, וה"מ דנאמנים באשונה שהיו משוקעין בכפריהן ולא נעטרו בין האומות, אבל עכשיו שאין להן מצוה ולא שיירי מצוה, הן חשודין ומקולקלין.

שואלין הלכות פסח בפסח, והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בזה, **ובבית וועד** ביהמ"ד, י"א ל' יום קודם הרגל, כדמצינו דמשה עמד בפסח ראשון ואומר הלכות פסח שני דכ' 'ויעשו בכו' וי"ה אנשים אשר היו טמאים' וגו', וא"מ דהחוקק קדם ע"י שאלה, מ"מ לא היה לו להאריך, אלא לומר שלא יעשו הפסח, וי"א ב' שבתות קודם הרגל כדמצינו דמשה עמד בר"ח ואמר הלכות הפסח דכ' וידבר וגו' במדבר וגו' בחודש הראשון' וכ' ויעשו את הפסח במועדו, וילפי' 'במדבר' 'במדבר' ההיין ר"ח ניסן.

מקום הבדיקה במרתף של יין לב"ש שתי שורות ע"פ כל המרתף, **לר"ה** כמין גאם אחד והוי כר"ש, והיינו שורה העליונה ע"פ כל המרתף ושורה העומדת בוקיפה, **ולבר קפרא** כמין ב' גמין כ"ל ושורה שחתתה, ואם אין הלבוש שורה באמצע הבית בודק את כולה כמין מלבוש שורה עליונה ע"פ כל המרתף ולבר קפרא שתי מלבושים, **ואם היו החביות במדריות**, לר"ה בודק גאם בכל מדריונה, ולבר קפרא ב' גמין.

לב"ה אי"צ לבדוק את כל גג השורות ולא את כל הרואים את הפתח, אלא שתי שורות החיצונות שהן העליונות, י"א הרואה את הפתח ולפנים ממנה, וי"א למטה ממנה, ומז"ד ולפנים ממנה כ"ש דגם שלמטה ממנה היון דרואה את הפתח.

ד נשתמש בחצי שורה בודק אותה כנ"ל, ובחצי השני שלא נשתמש בודק את העליונה שטא הניח פיתו עליה, וילה"ס האם בודק גם בשלפנים ושלמטה כנ"ל.
הי"ט דבדק ככל הנ"ל בחביות מחוללות שיש ריוח בניהן אבל באפוצות בדקות ז' בוז בודק את העליונה ודיו'.
אין להוכיח דחייש' לנפילה מבדיקה במרתף, כיוון דטעם הבדיקה כיון דחייש' שמא בשעה שסידר הניח שם חמץ ומ"מ אינו בודק אלא ב' שורות ולא יותר, וכן דהוי בחמץ שנפלה עליו מלמטה, אבל באפוצות י"ח שהניח, והא דחייש' לחמץ אין דהבהמים אינם מכניסים חמץ ל"ל דחייש' לשמש המסדרן, ולמאי דאמר' לעיל יש אוצר שהוא כמרתף צ"עק למא לא ניוחש לשמש, והא דמז"ד שלפנים ממנה כ"ש ששלמטה ממנה היינו למא דס"ד דחששו לנפילה, א"נ לפנים ממנה הושיב טפי כמבוער.

פ"ה ה"ב

אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית ממוקם **למקום** פי' כשבודק זזית זו ובא לבדוק אחתה, דא"כ ניוחשו לכך ניוחש גם מחצר לחצר ומעיר לעיר ואין לדבר סוף דאי"ל דבעי בדיקה מחמת שבדק קודם לחברו, ולהלן ה"ג יתבאר דדעת ר' יהודה דחוששים.

יש שהק' דאי אחי להוכיח שאי"צ בדיקה ממוקם קרוב הול"ל מעיר לעיר ומחצר לחצר וממקום למקום ומבית לבית, ויש שפי' דא"כ מחצר לחצר היינו דאי אין חוששין שמא גררה חולדה ניוחא שאין חוששין מחצר לחצר ומעיר לעיר, אבל אי חייש' מבית לבית שמא ניוחש גם מחצר לחצר ומעיר לעיר ואין לדבר סוף, והלא אין יכולים כל ישראל לבדוק כסאחת.

זמן בדיקת חמץ, **לר' יהודה** בודקין ליל יד' וביד' שחרית ובשעת הביעור דבעי ג' בדיקות, אי"נ משום חמץ שמשיירי [ג.ה. אבל לפי' קמא עד בדיקה ג' לא חשיב בדיקה], והיינו כנגד ג"פ דכ' **לא יראה לך**, **לא יראה לך חמץ**, ולא יראה לך שאור בכל בוקל, וכ' גם **לא יראה לך** שאור בכל בוקל' **ואילה"ק** דהא כ' 'תשביתו שאור מבתיכם' כיון דהוי עשה, והא דכ' גם 'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם' אי"ז כפילות כיון דמשתה הכתובים ידעי' דפקדון נכרי אסור מדכ' 'בבתיכם', אבל אם יחד לו בית מותר דכ' **לא יראה לך**.

לחכמים בעי בדיקה אחת ומה שמשייר יניחו בצניעה ודיו כדי שלא יצטרך בדיקה אחריו וכופה עליו כלי, מיהו אם לא בדק ליל יד' בודק ביום יד', ואם לא בדק יבדוק במועד ואם לא בדק יבדוק אחר המועד דחמץ אחר הפסח אסור מדרבנן ויבדוק כדי שלא יתערב לו חמץ של אסור בהנאה, **ואף לר' יהודה** דבעי בדיקה בתוך המועד דכ"ש מ' בדיקות קודם המועד, אבל פליג ר"י דלא בעי בדיקה אחר המועד י"ל דר' יהודה פליג דלא בעי בדיקה כיון דהוי איסור דרבנן לא חייבוהו בדיקה.

ה כפה עליו כלי על חמץ שמצא ולא מצאו אני אומר י"ד נטלתו, **לא כפה עליו כלי** כל הבית צריך בדיקה, ושאר בתים אי"צ בדיקה כדמצינו בית שאבד בו אבר מהמת ובקש ולא מצאו אחרת טהור לור בעי בדיקה בבתיים אחרים, וכשימצא האבר טמא למפרע, וש"מ מדינא דפסחים דאף באבר אם הניחו ולא מצאו לא תלי' דיד אדם נטלתו.

יש שאמרו דלר' יהודה אם לא כפה עליו כלי ולא מצאו אין הבית צריך בדיקה, מדאמר ר' יהודה דמעשה בשפחתו של מציק אחר ברימון שם מקום, שהטילה נפה לבור ובא כהן והציץ וטהירו אחרים חכמים מחמת דדרך חולדה גלגול לגרור, ומ"מ אין להוכיח כן מר' יהודה כיון דדרך חולדה לגרור דוקא בשר ולא לחם, ואף אם גוררת לחם מ"מ בשר אוכלת ולא משיירה, אבל כפת היא גוררת ומנחת, ומ"מ **נמצא דלר' יהודה** חוששין שמא גררה חולדה וצריך לנעול הדלת אחר הבדיקה.

פ"א ה"ד

סוף זמן אכילת חמץ ושריפת חמץ **לר"מ** אוכלין כל חמש שעה חמישית, ושורפין בתחילת שש ואף דמדאר' מותר בחמץ עד סמוך לחשיכה, מ"מ גזרו רבנן משעת שביעית ולמעלה, וגזרו על תחילת שישית לפי שהיא מתחלפת בשביעית, [אבל אי"ל משום גזירה כיון דאין גזירה לגזירה דס"ל שעה שביעית נמי מדרבנן], **ולר' יהודה** אוכלין כל ד' ותולין כל ה' ואינו אוכל דאף חמישית מתחלפת בשביעית, ומיהו מאכיל לבתהמו, ושורפין בתחילת ו' ואסור החמץ בהנאה מדרבנן גזירה אטו תחילת שביעית דהוי מתאחר דלהלן, ודא דאמר ר' יהודה בסנהדרין דאין חמישית מתחלפת שביעית שאני ב"ד דהדבר מסור ביד ב"ד, אבל בחמץ הנשים עצילות.

תחילת זמן האיסור מדאר', כ' **אך** ביום הראשון **לר"מ** פי' טו', ואך' מלמד לאסור קודם השקיעה, **לר' יהודה** ביום הראשון פי' יד', **אך'** לחלק את היום לשנים, והא דאמר ר"מ בב"מ דאך מיעוט הוא פ"ק דביצה דמכשיר אוכל נפש לא הותרו ביז"ט, ואמר' בגמ' דלילדיה אין בוררין וטוחנין ומרקדין ביז"ט, ודריש לה מדר' אך', י"ל דאף הכא הוי מיעוט דמעט מחמץ.

כ' **ללא תאכל עליו חמץ** **לר"מ** קאין באכילתו של פסח בליל טו', **ולר' יהודה** קאי על זמן עשיתו משש שעות ולמעלה ביום יד', ונמצא דלר' יהודה מו' שעות ולמעלה יש עשה ול"ת על אכילת חמץ דכ' 'שבעת ימים תאכל עליו מצות', ולא חמץ, וחשיב עשה דהוי לאו הבא מכלל עשה ואף דאכילת מצוה בשבעת ימים איתקש לך דכ' 'לא תאכל עליו חמץ', ואיכא עשה ול"ת על ביעורו מו' שעות ולמעלה דכ' 'תשביתו', וכ' 'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם' ויתקש לעשה דידיה.

ההערות והארות וקבלת הגליון, ניתן לפנות במייל:
lishne.kiile@gmail.com

כמו"כ ניתן לקבל את הגליון בנקודות ההפצה ובמייל של 'מכון תמצית הש"ס':
7692282@gmail.com